

STARS

ПРЕДСТАВЛЯЕТ НОВЫЙ ЦИКЛ МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ ПРОГРАММ
«ВСЕ ЗВЕЗДЫ ТОРЫ»

Алмазный Фонд Моше

выпуски №15-16

- ▶ **ЦВЕТА В ИВРИТЕ**
Голубой и красный — полные противоположности
- ▶ **ИСТОРИЯ КРАСКИ «ТХЕЛЕТ»**
Этот не просто цвет, но и определенная технология производства
- ▶ **ЗАГАДКА ЧЕРНОГО ЯЩИКА**
Какой предмет ассоциируется с цветом моря, неба и сапфира?

ЧАСТЬ **1**

קן היבלואים של העש

ИВРИТ ЗА 5 МИНУТ

По статистике, синий цвет и его оттенки любят 50% мужчин и женщин. Он символизирует ясность мышления и способность к концентрации. Любопытно, что шахматный суперкомпьютер, который в матче из 6 партий сумел одержать победу над чемпионом мира Гарри Каспаровым, носил имя Deep Blue — «Темно-синий». О других качествах этого цвета можно узнать по его названию в иврите.

***

На современном иврите голубой цвет — это «тхелет». Талмуд же описывает его так: «Это цвет моря, похожий на цвет неба, подобный цвету *kisэ ha-кавод*». Рамбам уточняет: «Тхелет», о котором идет речь в Торе, ... подобен чистому **небосводу** в солнечный день». → 1

Море приносит **благо**, когда держится в своих границах, и разрушение, когда выходит из берегов. Небо **манит** к продвижению вверх. И то, и другое напоминает о целях, с которых была дана Тора. И поэтому неудивительно, что слово «тхелет» связано со словом «тахлит» — «цель». → 2 3

Противоположность синего и голубого цвета — красный. Название цвета — «адам» — связано со словом «адама» — «земля», «**приземленность**». Даже в физическом мире, на радуге, эти цвета расположены на разных концах **спектра**. → 4 5

СЛОВАРИК

כיפת הרקיע	небо	נְבוֹסְבוֹד	небосвод	1
טוב, חסד	добро	בְּלֵגוֹ	благо	2
לקרוא, לפתות, להזמין	звать, привлекать	מְנִיט	манить	3
גשמיות, ארציות, חומרנות	материальность	פְּרִיזְמָלְנוּסֵט	приземленность	4
ספקטרום, מגוון, קשת רחבה	распределение значений физической величины	סֶפֶקְטֵר	спектр	5

עברית ב-5 דקות

על פי הסטטיסטיקה, צבע כחול על גווניו אהוב על 50% מגברים ונשים. הוא מסמל את נהירות החשיבה ואת היכולת להתרכז. מעניין, שמחשב העל האשקוקאי, אשר הצליח לגבור בסדרה בת 6 משחקים על אלוף העולם הארי קספרוב, נקרא בשם "Deep Blue", כלומר, "כחול עמוק". מעניין, שעל תכונותיו של צבע זה וצבעים אחרים ניתן ללמוד אף משמותיהם בשפה העברית.

***

תכול, או תכלת, הוא אחד מגווני הכחול. כך מתואר גוון זה בתלמוד: "התכלת דומה לים, וים דומה לרקיע, ורקיע — לכסא הכבוד". הרמב"ם מדייק: "תכלת האמורה בתורה... היא דמות הרקיע הנראית לעין השמש בטהרו של רקיע".

הים מטיב עם הבריאה, כשהוא שומר על גבולותיו, ומביא עמו הרס רב, כשהוא יוצא מהם. הרקיע מושך וקורא לעלות אל על. שניהם רומזים למטרותיו של מתן תורה. על כן לא ייפלא בעינינו, שהמילה "תכלת" קשורה במילה "תכלית", כלומר, מטרה.

הניגוד של כחול וגוונו התכול הוא צבע אדום. שמו קשור במילה "אדמה", שמסמלת גשמיות. אף בעולם החומר, בסדר צבעי הקשת, שני הצבעים הללו נמצאים בקצוות מנוגדים.

Алмазный фонд Моше

ЗАГАДКА ЧЕРНОГО ЯЩИКА

«Тхелет» — это цвет, связанный не только с определенной длиной волны, но и с определенной технологией производства.

До того, как текстильная промышленность перешла на современные красители, для покраски тканей применялись вещества минерального и животного происхождения.

В Египте широко использовалась красная и желтая охра, которую получали из **оксида** железа. → 6

Карминно-красная краска когда-то **добывалась** из насекомых под названием кошениль.

А знаменитый **пурпур** — знак высокообщественного положения — получали из особого морского моллюска — пурпурной улитки. → 7

В свое время пурпур стоил в 3 раза дороже золота. В Древнем Риме к нему относились как к одному из символов империи. Специальным указом запрещалось использовать эту краску или даже **имитировать** ее цвет кому бы то ни было кроме императора и его приближенных. → 8

Технологию производства пурпура детально описывает энциклопедия Плиния.

הקופסא השחורה:

חידה

יחד עם זאת, "תכלת" — היא צבע, שקשור לא רק לאורך גל מסוים, כי אם גם לטכנולוגיית ייצור מסוימת.

לפני שתעשיית הטקסטיל התחילה להשתמש בחומרים כימיים מלאכותיים, לצביעת בדים היו משתמשים בחומרים ממוצא חי או מינרלי.

במצרים הרבו להשתמש באוקר אדום וצהוב, אשר הופק מתחמוצת ברזל.

צבע אדום-כמרין הופק מנקבות החרק הידוע בשמו "כנימת קוצ'ינל".

ואילו ארגמן המפורסם, סמלו של מעמד חברתי גבוה, הופק מרכיכת ים מיוחדת — חלזון הארגמן.

הארגמן עלה פי שלוש מזהב. ברומא העתיקה היחס אליו היה כאל אחד מסמלי האימפריה. צו מיוחד אסר על שימוש בצבע זה או אף על ניסיון לחקותו לכל אחד, מלבד הקיסר ומקורביו.

טכנולוגיית הייצור מתוארת בפירוט באנציקלופדיה של פליניוס "הזקן". מחברה

СЛОВАРИК

תחמוצת	оксид	אוקיס	окись	4
כרמין, ארגמן	очень яркий красный	קרמיני	карминный	5
להוציא, להפיק	доставать, получать из (получаться из)	דוביבט (דוביבטסייה)	добывать (добываться)	6
ארגמן		פורפור	пурпур	7
לחקות, להעתיק	подражать, копировать	אימיטירובט	имитировать	8

קן הירלואים של מש

Ее автор, известный ученый, жил в Риме в середине 4-го тысячелетия.

Чтобы добыть краску из пурпурной улитки требуется разбить ее **массивный панцирь**. Тогда можно добраться до **железы**, вырабатывающей особую прозрачную жидкость. Под воздействием света и воздуха жидкость приобретает **сиреневатый** оттенок, а после дальнейшей обработки он меняется на пурпурный. → 9 10 11 12

Возможно, похожим образом производилась и краска цвета «тхелет», о которой рассказывает Тора. Из Талмуда известно, что ее получали из морского моллюска, называемого «хилазон». Примерно полторы тысячи лет назад правила точного определения «хилазона» и техника производства «тхелет» были потеряны.

В этом черном ящике находится предмет мужской одежды, который с тех пор делается строго в черно-белом варианте.

Что это за предмет?

ЧЕРНЫЙ ЯЩИК: РАЗГАДКА

Большое спасибо за ваши ответы.
Конечно же, в черном ящике находится талит.
О нем — в следующем сюжете.

היה מדען ידוע, והוא חי ברומא באמצע האלף הרביעי לבריאה.

בכדי להפיק צבע ארגמן מחלזון הארגמן יש צורך לנפץ את קונכייתו האיתנה. כך ניתן להגיע לבלוטה מסוימת, שמייצרת נוזל שקוף מיוחד. בהשפעת אור ואוויר, נוזל זה מקבל גוון סגול, שלאחר עיבוד נוסף הופך לצבע ארגמן.

ייתכן, שבדרך דומה הופק גם צבע תכלת, המוזכר בתורה. אנו יודעים מן התלמוד, שהוא הופק מרכיכת ים, המכונה במקורות בשם "חלזון" סתם. לפני כאלף וחמש מאות שנה כללי הזיהוי המדויק של אותו "חלזון" אבדו יחד עם טכנולוגיית ייצור צבע התכלת.

בקופסא השחורה נמצא פריט לבוש גברי, אשר מאז מקפידים לייצרו בגרסת שחור-לבן.

שאלה: מה הוא הפריט?

הקופסא השחורה: פתרון

תודה על תשובותיכם...
כמובן, בקופסא השחורה נמצאת טלית.
עליה נרחיב את הדיבור בפרק הבא.

מסיבי, מקשי, איתן	толстый и тяжёлый	מְסִיבִי	массивный	9
קונכיית		פְּנִצִיר	панцирь	10
בלוטה	organ, производящий биологически активные вещества	זֵלֶזָה	железа	11
בהיר לילך	похожий на сиреневый	סִרְנֶבֶטִי	сиреневатый	12

STARS

ПРЕДСТАВЛЯЕТ НОВЫЙ ЦИКЛ МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ ПРОГРАММ
«ВСЕ ЗВЕЗДЫ ТОРЫ»

АЛМАЗНЫЙ ФОНД МОШЕ

ВЫПУСКИ №15-16

▶ **СОКРОВИЩА ИМПЕРИИ**

на берегу Ям Суф

▶ **ПРОЕКТ «МИШКАН»**

превосходит все ожидания

▶ **ДЕНЬГИ И ЖЕЛАНИЯ**

Что общего между словами **קס** и **להכסף**

ЧАСТЬ **2**

УТРО ПОСЛЕ БУРИ

Утро **двадцать первого / 21-го (דְּבַדְצָט)** нисана **две тысячи четыреста сорок восьмого / 2448 (דְּבַה טֵיִסְיָצִי אַ'טֵיִרְקָסְטָה)** (סורוק ווקמוגו) года. Район Тростникового моря. Несколько часов назад в этом районе была **потоплена** самая **мощная** армия в мире. → 12

Сейчас об этом напоминают лишь волны, которые поднимают со дна то, что осталось от когда-то непобедимого войска. Берег Ям Суф наполняют **обломки** легендарных египетских **колесниц**. → 34

***

Колесницы Египта считаются самым совершенным **транспортным средством** своего времени. Даже спустя почти пятьсот лет после выхода из Мицраима, их специально поставляют ко **двору** царя Шломо. → 56

В базовой **комплектации**, без учета дорогостоящего **тюнинга**, каждая колесница стоит 600 шекелей, то есть порядка 7 килограммов серебра, включая стоимость доставки. В сегодняшних ценах — не менее восьми с половиной тысяч долларов. → 78

בוקר לאחר הסערה

בוקר כ"א בניסן שנת ב' תמ"ח. אזור ים סוף. לפני שעות ספורות באזור זה טובע הצבא החזק ביותר בעולם.

כעת רק הגלים מזכירים על כך, בהעלותם מקרקעית הים את אשר נשאר מחיל, שפעם היה בלתי-מנוצח. על חופו של ים סוף פזורים שברי מרכבות מצרים האגדיות.

***

מרכבות מצרים נחשבות לאמצעי התחבורה המושלם ביותר של זמנן. גם כעבור כחמש מאות שנה אחרי יציאת מצרים הן מסופקות במיוחד לחצרו של שלמה המלך.

בתצורתה הבסיסית (עוד לפני ההתאמה האישית היקרה) כל מרכבה עולה שש מאות שקלים, כלומר שבעה קילוגרמים של כסף לערך (כולל דמי משלוח). במחירי היום — לא פחות משמונה וחצי אלף דולר.

СЛОВАРИК

להטביע	пустить ко дну	פוטופיט	потопить	1
רב עצמה, חזק	сильный, могучий	מושצ'ני	мощный	2
שברים, רסיסים	осколки, остатки	אובלומקי	обломки	3
מרכבה, רכב ברזל	повозка	קולסניצה	колесница	4
אמצעי תחבורה	устройство для перевозки	טרנספורטנה סרדקסבו	транспортное средство	5
חצר, ארמון המלך	1) участок земли при доме 2) здесь: царь и его приближенные	דבור	двор	6
סט שלם	набор	קומפלקטציה	комплектация	7
כוונון, שיפור	настройка, оформление автомобиля	טיונינג	тюнинг	8

Алмазный фонд Моше

Знаменитый египетский **скакун** обходится в четверть этой суммы. → 9

סוס מרוצים מצרי מפורסם עולה רק רבע מסכום זה.

***

***

Несмотря на свое внешнее **изящество**, по сегодняшним меркам египетские **каре-ты** передвигаются довольно **тяжеловесно**. → 10 11 12

על אף עדינות הגימור, לפי הסטנדרטים של היום המרכבות המצריות מתנהלות יחסית בכבדות.

Скорость колесниц — от **двадцати / 20** до **пятидесяти / 50** километров в час.

מהירות המרכבות נעה בין 20 ל-50 קמ"ש.

Они невелики по размеру — двухколесные, полметра длиной и чуть меньше метра высотой. **Рессорами** их еще не **оснащают**, а любое серьезное столкновение грозит оставить пассажира **за бортом**. → 13 14 15

הן קטנות למדי — דו-גלגליות, חצי מטר אורך וקצת פחות ממטר גובה. הן עוד לא מצוידות במתלים, וכל התנגשות רצינית עלולה להעיף את הנוסע החוצה.

Тем не менее, по уровню и красоте **убранства** они могут поспорить с современными автомобилями F-класса. → 16

יחד עם זאת, מבחינת יופיין ופאר העיצוב הן יכולות להתחרות במכוניות מודרניות יוקרתיות ביותר.

Колесница для египтянина — это не только средство передвижения, но и роскошь. Счастливые владельцы модных транспортных средств не жалеют для них ни золота, ни серебра, ни драгоценных

עבור כל מצרי המרכבה היא לא רק אמצעי תחבורה, כי אם גם פריט יוקרה, סמל מעמד. בעליהם המאושרים של אמצעי התחבורה האפנתיים האלה לא חסים על כסף, זהב ואף על אבני חן לקישוט מחמד עיניהם. אפילו את מרכבות הקרב נוהגים

СЛОВАРИК

סוס מהיר	лошадь с высокими беговыми качествами	סקקון	скакун	9
הידור, עידון	элегантность	איזיִשְׁצָ'סְטָבו	изящество	10
כרכרה, קרון	экипаж, повозка	קרָטָה	каре́та	11
בכבדות, באופן מגושם	громоздко, грузно	טִיזָ'לוֹבְסָנו	тяжеловесно	12
קפיץ	пружина	רְסוֹרָה	рессора	13
לצייד, לספק	снабжать, снаряжать	אוֹסִינְשִׁצָ'ט	оснащать	14
[להותיר] מחוץ לכלי רכב/כלי שיט, [להותיר] מאחור	исключить, удалить	זָה בּוֹרְטוֹם	[оставить] за бортом	15
עיטור, קישוט	отделка, декорация	אוֹבְרָנְסָטָבו	убранство	16

קן היפואים של אשה

כאמור. גם על פגיונות קלוגרמים של זהב. בזהב מצפים את כל חלקי המרכבה, ואפילו את הגלגלים.

כאמור. גם על פגיונות קלוגרמים של זהב. בזהב מצפים את כל חלקי המרכבה, ואפילו את הגלגלים.

***

***

במחרת הסערה הגלים פולטים לחופיו של ים סוף את שאריות הקישוט המצרי היקר של מרכבות האויב.

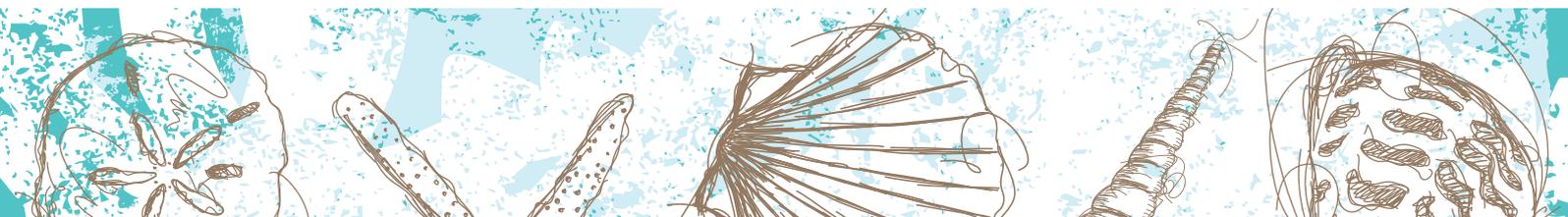
במחרת הסערה הגלים פולטים לחופיו של ים סוף את שאריות הקישוט המצרי היקר של מרכבות האויב.

אוצרות האימפריה המצרית מגיעות מעצמן לידי האנשים, שרק לפני כשבוע יצאו מגבולותיה של מצרים.

אוצרות האימפריה המצרית מגיעות מעצמן לידי האנשים, שרק לפני כשבוע יצאו מגבולותיה של מצרים.

כעבור חצי שנה חלק מאוצרות אלה ישמשו לבניית משכן ה'.

כעבור חצי שנה חלק מאוצרות אלה ישמשו לבניית משכן ה'.

ПРИВЕТСТВИЕ

ברכת שלום
שלום וברוכים הבאים אל התכנית החדשה בסדרה "כל כוכבי התורה" — אירועים, תופעות ואישים, שהיו לנקודת מפנה בתולדות הציביליזציה.

שלום וברוכים הבאים אל התכנית החדשה בסדרה "כל כוכבי התורה" — אירועים, תופעות ואישים, שהיו לנקודת מפנה בתולדות הציביליזציה.

גם החומרים היקרים ביותר על פני האדמה דורשים עיבוד וליטוש. לעתים רק שיטות צורפות מיוחדות מסוגלות לחשוף את יופיין האמתי של מתכות אצילות ואבני חן.

גם החומרים היקרים ביותר על פני האדמה דורשים עיבוד וליטוש. לעתים רק שיטות צורפות מיוחדות מסוגלות לחשוף את יופיין האמתי של מתכות אצילות ואבני חן.

СЛОВАРИК

צפוי זהב	золотое покрытие	פוזולוטה	פוזולוטה	17
ליטוש, עיבוד	обработка, полировка	שליפובקה	שליפובקה	18
מתחום הצורפות	связанный с изделиями из драгоценных камней и металлов	יובלירני	יובלירני	19
			פוזולוטה	

Алмазный фонд Моше

Сверхзадача — не только раскрыть природную красоту материалов, но и зашифровать в них законы строения вселенной. → 20

Так, в две тысячи четыреста сорок девятом / 2449 (דְּבַה טִיִּסְיָצִי צְ'טִיִּרְסָטָה סוֹרוֹק) (דְּרִיִּטוּם) году пятнадцать / 15 специально отобранных материалов ложатся в основу проекта, который получит название «мишкан ha-Шем».

מטרת העל — לא רק לחשוף את יופיים הטבעי של חומרי הגלם, כי אם גם להצפין בהם את חוקי מבנה העולם.

כך, לודגמא, בשנת ב'תמ"ט חמישה עשר חומרים נבחרים במיוחד לשם ביצוע הפרויקט, שעתיד להיקרא "משכן ה'".

Быстрый иврит

Слово משכן («мишкан») происходит от глагола «לישכון» — проживать. Отсюда же — слова «шахен» (שָׁחַן) — сосед, «шхуна» (שְׁחוּנָה) — район проживания, «шикун» (שִׁכּוּן) — жилищный фонд. А также слово «шхина» (שְׁחִינָה) — явное присутствие ha-Шема в каком-либо месте.

עברית בריצה קלה

המילה "משכן" נגזרת משם הפועל "לשכון" במשמעות של "לגור", "להימצא". משורש זה נגזרות גם המילים "שכן", "שכונה" (אזור מגורים) "שיכון" (במשמעות של דיור מוגן), וכן המילה "שכינה" — נוכחותו הגלויה של ה' במקום מסוים.

Черный ящик: подсказка №1

Разработка мишкана — тонкая и во многом ручная работа. С одной стороны, она требует художественных **навыков** и вдохновения. С другой — строгого соблюдения технологической цепочки. → 21

Изображение предмета, изготовление которого требовало особенно тонкой работы по металлу, как раз и находится сегодня в черном ящике.

הכופסה השחורה: רמז מס. 1

פיתוח המשכן היא עבודה עדינה, שבמקרים רבים נעשית ללא עזרת מכונה. מצד אחד, עבודה זו דורשת השראה וכישורים אמנותיים. מצד שני, היא מחייבת לשמור בקפדנות על סדר פעולות בקו הייצור.

תמונת העצם, שייצורו דרש עבודת מתכת עדינה במיוחד, נמצאת כרגע בקופסה השחורה.

משימת העל	самая важная миссия	סְבִירְכֻדְצָה	сверхзадача	20
מיומנות, מומחיות	умение, знание	נְבִיק	навык	21

קן היתולאים של מש

О том, что это такое, мы как обычно узнаем в конце выпуска. А пока — традиционная первая подсказка о его **содержимом**: → 22

этот предмет был **выкован** из целого куска чистого золота весом около 20 килограмм. Что не помешало включить в него множество мелких деталей. → 23

מהו העצם נגלה, כרגיל, בסוף המהדורה.

ובינתיים — הרמז המסורתי הראשון על תכולתו: עצם זה פוסל מחתיכה שלמה של זהב טהור במשקל של כ-20 קילוגרם, ויחד עם זאת התאפיין בשלל של פרטים זעירים.

ПРОЕКТ «МИШКАН»

Итак, для **возведения** Мишкана используются **пятнадцать / 15** различных материалов. Все они исключительно природного **происхождения**. Многие очень дорогие. → 24 25

Сначала **инвестировать** в строительство планируют лидеры **двенадцати / 12** (דְּבַרְדָּצִיטִי) колен Израиля. Но скоро **обнаруживается**, что каждый из более чем трех миллионов свидетелей Синайского откровения стремится внести свой личный вклад в возведение мишкана. → 26 27

פרויקט "משכן"

ובכן, בהקמת המשכן נעשה שימוש בחמישה עשר חומרים שונים. כל החומרים הללו באו אך ורק ממקור טבעי. חלק מהם היו יקרים מאד.

תחילה רק ראשי שנים עשר השבטים תכננו להשקיע בכנייה.

אך עד מהרה התברר, שכל אחד מלמעלה משלושה מיליון עדי התגלות סיני שואף לתרום את חלקו האישי להקמת המשכן.

БЫСТРЫЙ ИВРИТ

Слово «*кесеф*» — изначально «серебро» — стало в иврите названием денег вообще. Но образованный от этого же кор-

עברית בריצה קלה

המילה "כסף", שמלכתחילה ציינה רק את המתכת היקרה, כעת משמשת במשמעות של "אמצעי תשלום" באופן כללי. אך משמעות הפועל הנגזר

СЛОВАРИК

תוכן	содержание, находящееся внутри	סוֹדְרָדִימָה	содержимое	22
לחשל ברזל, לעצב	изготавливать ковкой, чеканить	וּיקוֹבֵט	выковать	23
הקמה, בניין	построение, воздвижение	וּזְבֻדְנִיה	возведение	24
מקור, מוצא	источник	פְּרוֹאִיסְכוֹדְדִינִיה	происхождение	25
להשקיע, לממן	вкладывать капитал	אִינְבֵּסְטִירוֹבֵט	инвестировать	26
להתברר	оказываться	אוֹבְנִירוֹזִיבֵּטְסִיה	обнаруживаться	27

Алмазный фонд Моше

ня глагол «*ליחסוף*», значит «стремиться», «желать всем сердцем». Что вполне отражает атмосферу **энтузиазма**, в которой шла **кампания** по подготовке к строительству мишкана. → 28 29

ПРОЕКТ «МИШКАН»

Результаты кампании превосходят все ожидания. За считанные дни в фонд строительства поступает:

- **87.730** (восемьдесят семь тысячи семьсот тридцать — *וּסְמֵדָסִיט סֶ טִיסִיצִי סְמָסוּט* (טְרִידְצֵט) шекелей, или свыше тысячи килограмм золота (**1052,76 kg**);
- **301.775** (триста одна тысяча семьсот семьдесят пять — *טְרִיסָטָה אֶדְנָה* (טִיסִיצִי סְמָסוּט סְמֵדָסִיט פִּיט) шекелей, или свыше 3600 килограмм серебра (**3621,3 kg**);
- **212.400** шекелей (двести двенадцать тысячи четыреста — *דְבַסְטִי דְבַנְדְצֵט טִיסִיצִי צִי טִירְסָטָה*), или свыше 2500 килограмм меди (**2548,8 kg**).

У каждого металла – своя особая миссия в мишкане.

Всё, что относится к внутренней части постройки, сделано из золота. Промежуточные уровни — из серебра, внешние — из меди.

Кроме того, серебро и медь в буквальном смысле этого слова помогают скрепить постройку в единое целое.

Благодаря специальной технологии **крепления** деревянные **брусья** мишка-

מאותו השורש — “לכסוף”, — היא “לשאוף”, “לרצות מכל הלב”. משמעות זו מיטיבה לבטא את אוירת ההתלהבות, שבה התנהל מסע גיוס הכספים להקמת המשכן.

פרויקט “משכן”

תוצאות מסע גיוס הכספים עולות על כל הציפיות. תוך ימים ספורים קרן הבנייה כבר מונה

- 87730 שקלים או מעל אלף קילוגרם זהב (1052,76 ק"ג);
- 301775 שקלים או מעל 3600 קילוגרם כסף (3621,3 ק"ג);
- 212400 שקלים או מעל 2500 ק"ג נחושת (2548,8 ק"ג).

לכל מתכת יש תפקיד מיוחד במשכן.

כל מה שמתייחס לחלקו הפנימי של המבנה, עשוי מזהב, חלקי הביניים נעשו מכסף, ואילו החלקים החיצוניים — מנחושת. בנוסף לכך, כסף ונחושת עוזרים להפוך את המבנה למקשה אחת במלוא מובן המילה.

בזכותה של טכנולוגיית חיבור מיוחדת, קרשי העצים הודקו זה אל זה מבלי להשאיר רווח

СЛОВАРИК

להתברר	оказываться	אֹבְנָרוּזִיבְטָסְיָה	обнаруживаться	28
התגלות, גילוי	раскрытие	אוֹטְקְרוּבְנִיָה	откровение	29

קַן הַיְהוּאִים לֵשׁ מֵשֶׁה

302

на **прилегают вплотную** друг к другу, не оставляя места даже для малейшего **зазора**. → 30 31 32 33 34 35

כלשהו ביניהם.

Подобной точности не знает ни одно деревянное строение.

דיוק כזה רב טרם הושג במבנה עץ כלשהו.

О других особенностях деревянной части постройки — в следующем сюжете.

על תכונותיהם המיוחדות האחרות של חלקי העץ במשכן נרחיב את הדיבור בפרק הבא.

СЛОВАРИК

חיבור	соединение	קַרְפְּלִיָּה	крепление	30
קורה, כלונס	балка, жердь	בְּרוֹס	брус	31
להיצמד	примыкать	פְּרִילָגַט	прилегать	32
קרוב, בצמוד	впритык	וּפְלוֹטְנוּיּוֹ	вплотную	33
פער, רווח	промежуток, пробел	זָזוֹר	зазор	34
קרוב, בצמוד	впритык	וּפְלוֹטְנוּיּוֹ	вплотную	35

STARS

ПРЕДСТАВЛЯЕТ НОВЫЙ ЦИКЛ МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ ПРОГРАММ
«Все звезды Торы»

Алмазный Фонд Моше

выпуски №15-16

- ▶ **ЛИВАНСКИЙ КЕДР**
Откуда он взялся в пустыне?
- ▶ **О ЧЕМ МОЛЧИТ ПУСТЫНЯ?**
«Иврит за 5 минут»: что общего между словами «пустыня», «слово» и «дело»?
- ▶ **ВСЕ КРАСКИ ШАБАТА**
Сироп, заварка, соус и другие съедобные красители

ЧАСТЬ **3**

ЛИВАНСКИЙ КЕДР

Талмуд приводит семь различных названий ливанского кедра. Среди них – «*эрез*» и «*эц шитим*» – «дерево шитим».

В современном иврите слово «*шитим*» **позаимствовано** как название акации. А в языке ТаНаХа оно обозначает **вечнозелёные хвойные** деревья, которые когда-то покрывали всю территорию Ливана.

→ 1 2 3

В благоприятных условиях ливанский кедр достигает высоты **пятидесяти / 50 (פִּיטֵי דָסְטִימֵט)** метров — почти как у **шестнадцатизэтажного (שֵׁסְטֶנְדָּצִיטֵי אֶטְאָזִינֹגוֹ)** дома. И это при диаметре ствола **до двух с половиной / 2,5** метров.

Его прочная и легкая древесина красного цвета – отличный строительный материал. Из него изготавливают каркас для мишкана и каркас для золотого футляра, в котором хранятся сапфировые плиты, принесенные Моше.

***

Деревянное строительство – не самое типичное явление для экстремально-го климата. **Кочевники** пустыни делают свои временные жилища в форме шатров, покрытых сверху шкурами животных. → 4

Однако участники легендарной си-найской **экспедиции** готовы к решению

◀

עץ שיטים

התלמוד מונה שבעה שמות שונים של עץ ארז לבנון. בין השמות הללו — כצפוי, "ארז", וגם "עץ שיטים".

כיום המילה "שיטה" מציינת סוג או שיח במשפחת המימוסיים, שידוע בשמו היווני אקאציי"א, אך בתקופת המקרא מילה זאת שימשה לציון עצים מחטניים ירוקי-עד, שפעם כיסו ביערות את כל שטחה של לבנון.

בתנאים נוחים ארז לבנון מגיע לגובה של 50 מטר — גובה של בית בן 16 קומות — וזאת למרות שהגזע שלו נשאר דק יחסית — קוטרו לרוב אינו עולה על שניים וחצי מטר.

לאחר כריתתו עץ הארז נשאר קל, אך איתן — זהו חומר בניה מעולה. מעצי ארזים מכינים את שלדת המשכן ואת שלדת נרותיק הזהב, בו שמורים לוחות הספיר, שהובאו בידי משה.

***

בנייה מעץ — תופעה לא אופיינית לאקלים מדברי קיצוני. נוודי המדבר עושים את מדורי הארעי שלהם בצורת אוהלים ומכסים אותם מלמעלה בעורות של בעלי חיים.

אך משתתפי מסע סיני האגדי מוכנים גם לפתרון בעיות לא רגילות. יתירה מכך, הם אפילו משתמשים

◀

СЛОВАРИК

לשאול, ללוות	занять, перенять	פּוֹזְאִימְסְטְבוֹבֵט	позаимствовать	1
ירוק עד	не сбрасывающий листьев	וְצִ'נּוֹזְלָנִי	вечнозеленый	2
מחטני		חֲבוּיָנִי	хвойный	3
נווד, נודד		קוֹצֵבְנִיק	кочевник	4

Алмазный фонд Моше

нестандартной задачи. Причем, для этого они пользуются своими собственными запасами стратегической древесины. → 5 6

***

Ливанский кедр появляется в Египте вместе с семьей Яакова. Его первые посадки приходятся на самые благополучные годы проживания **династии** Яакова в Египетской империи. Уже тогда, понимая всю **шаткость** отношений с египетским правительством, Яаков-авину задумывается о возвращении своих потомков на родину. → 7 8

В числе прочего он отдает поручение заранее **обзавестись** древесиной, которая понадобится для работ мишкана. → 9

Решение носит не только практический характер. Позже, в самые сложные годы в Египте, растущие кедры становятся для потомков Яакова живым напоминанием об их будущей миссии.

***

Дерево шитим живет до **восьмиста / 800** лет. Египетский период длится значительно меньше – всего **двести десять / 210** лет. **Пятнадцатого / 15** (פִּיטְנַדְעֵסִיג) нисана **две тысячи четириста сорок восьмого / 2448** (דְּבַח) (טִיטְיָצִי צִיטְיֶרְטָה סוֹרוֹק וּסְמוֹנוֹ) года, в день выхода из Египта, потомки Яакова **покидают** страну вместе с молодыми кедрами в руках, чтобы построить мишкан ha-Шема в пустыне. → 10

בעתודות אישיות של עץ אסטרטגי זה.

***

נטיעותיו הראשונות אירעו בשנים המבורכות ביותר של מגורי שושלת יעקב באימפריה המצרית. כבר אז, בהבינו את כל אי היציבות שביחסיהם עם הממשל המצרי, יעקב אבינו מהרהר בחזרת צאצאיו אל המולדת.

בין השאר, הוא מורה להכין מראש את העצים, להם יזדקקו בשעת העבודה על הקמת המשכן.

להחלטה זו יש לא רק משמעות מעשית – היא טומנת בחובה סמליות עמוקה: מאוחר יותר, בשנות השעבוד הקשות ביותר, הארזים הצומחים והגדלים לא מפסיקים לשמש תזכורת חיה לבני יעקב על השליחות המצפה להם בעתיד.

***

עץ השיטה (במשמעותו המקראית של שם זה) חי עד 800 שנה. תקופת השעבוד במצרים אורכת פרק זמן קטן בהרבה – 210 שנים בסך הכל. בט"ו בניסן ב' אלפים תמ"ח, ביום יציאת מצרים, צאצאי יעקב חוצים את גבולות המדינה בדרום אל הארץ המובטחת, כשבידיהם ארזים צעירים, אשר ישמשו להקמת משכן ה' במדבר.

СЛОВАРИК

משלחת, מסע	поход, странствие	אֶקְסֶפְדִּיצְיָה	экспедиция	5
עץ [חומר]	материал из дерева	דְּרֵבָּסִינָה	древесина	6
שושלת	фамилия, род	דִּינָסְטְיָה	династия	7
הפכפכות, חוסר יציבות	неустойчивость	שְׁטָקוֹסֵט	шаткость	8
להכין	подготовить	אוֹבְזָבֶטְיִס	обзавестись	9
לעזוב	уйти из	פּוֹקִינוֹט	покинуть	10

קן היילואים של משה

ИВРИТ ЗА 5 МИНУТ

На русском языке слово «пустыня» обозначает **незаселенное** и **малопригодное** для проживания место. → 11 12

На иврите пустыня — это «מידбар», слово, образованное от корня «далет – бет – рейш». Сам по себе он означает вовсе не пустоту, а два, казалось бы, не всегда **совместимых** понятия – слово и дело. → 13

Именно в пустыне – «бамидбар» – потомки Яакова услышат от ha-Шема «асерет ha-диброт» – 10 сообщений, которые потом будут зафиксированы на сапфировых плитах.

Но это еще не все, что связывает слово «מידбар» со словами и делами. Лучше всего понять значение этого слова поможет **приставка** «ми», которая добавляется к его корню. Ее основное значение в иврите – движение «из». → 14

Таким образом получается, что слово «מידбар» означает пространство, где нет слова и дела. То есть, пустоту.

Наполнить новым содержимым можно только ту **емкость**, из которой **извлечено**

עברית ב 5 דקות

מדבר הוא מקום ריק מבני אדם, שאך בקושי רב יכול להתאים למגורי אנוש.

יחד עם זאת, המילה "מדבר" נגזרת משורש דב"ר, שמשמעותו העיקרית רחוקה ממובנים של "ריק" ו"העדר". בדרך כלל השורש דב"ר מציין שני מונחים, שלכאורה קשה לתאם ביניהם — דבר במשמעות של "מילה" (כמו "אלה הדברים אשר דבר משה וכו'") ודבר במשמעות של "מעשה" (כמו "יען אשר עשית את הדבר הזה וכו'").

דווקא במדבר בני יעקב ישמעו מפי הגבורה את "עשרת הדברות", שלאחר מכן תונצחנה על לוחות הספיר.

אך בזה לא תם הקשר בין ה"מדבר" למילים ומעשים. בכדי להבין טוב יותר את משמעות המילה "מדבר" נוכל להיעזר בקידומת "מי", אשר נוספת אל השורש דב"ר בדרך ליצירת מילה זו. משמעותה העיקרית של הקידומת — תנועה "מתוך", יציאה, הפרדת דבר מתוך דבר.

בדרך זו מתברר, שהמילה "מדבר" מציינת חלל נפרד ממילים ומעשים, כלומר, ריק.

ומכיוון שלמלא בתכולה ניתן רק כלי קיבול, שהורק מכל מה שהכיל קודם לכן, אין זה פלא,

СЛОВАРИК

בלתי מיושב	необитаемый	נִזְסָלָנִי	незаселенный	11
לא שימושי, חסר תועלת	беспольный, негодный	מְלוֹפְרִיגוּדְנִי	малопригодный	12
תואם, משלים	согласующийся	סוֹבְמָסְטִימִי	совместимый	13
מוספית [בדקדוק]	префикс	פְּרִיסְטָבְקָה	приставка	14

Алмазный фонд Моше

все лишнее. И потому неудивительно, что именно «мидбар Синай» становится местом, где навсегда изменится жизнь целого поколения. → 15 16

שדווקא מדבר סיני היה למקום, בו השתנו לעד חייו של דור שלם.

39 ТЕХНОЛОГИЙ

Строительство мишкана идет **рекордными** темпами. Начатый в тишрее, уже через три месяца он потенциально готов к использованию. Несмотря на величайшую важность проекта, все **производственные** работы останавливаются в Шабат. → 17 18

Мишкан превращается в место пребывания ha-Шема, только если эффективная работа шести дней сменяется полным отказом от изменения мира в седьмой, самый главный день недели.

***

При строительстве Мишкана окрашивают около семисот кв. м. ткани и **шкур**. Покраска становится одной из **тридцати девяти / 39** основных технологий, необходимых для строительства Мишкана. → 19

Сейчас, как и во времена Моше рабейну этот вид работ прекращается в шабат. Однако далеко не все действия, которые приводят к изменению цвета, считаются покраской с точки зрения халахи. Как всегда, проверить свою **законодательную** интуицию помогают материалы специальной рубрики «Старс Приглашает». → 20

ל"ט טכנולוגיות

הקמת המשכן מתקדמת במהירות שיא. העבודות החלו בחודש תשרי, וכבר לאחר שלושה חודשים המשכן פוטנציאלית מוכן לשימוש. חרף השיבות העליונה של הפרויקט, כל עבודות הייצור נפסקות בשבת.

המשכן יכול להפוך למקום משכנו של ה', רק אם עבודה יעילה בת שישה ימים תוחלף לסירוגין בפרישה מוחלטת מכל שינוי העולם ביום השביעי, היום העיקרי של כל שבוע.

***

כחלק מהכנת המשכן, נצבעו כשבע מאות מ"ר של בדים ועורות. הצביעה הופכת לאחת מל"ט המלאכות העיקריות, שנדרשות להקמת המשכן.

כיום, כמו בימיו של משה רבנו, סוג זה של עבודות נפסק ביום השבת. אך כלל לא כל הפעולות, שמביאות לשינוי של צבע, נחשבות לצביעה האסורה בשבת מבחינה הלכתית. כהרגלנו, אנו מזמינים אתכם לבחון את האינטואיציה ההלכתית שלכם בעזרתו של מדור מיוחד בחוברת "סטארס מזמינה".

СЛОВАРИК

תכולה, קיבולת	вместимость	יִמְקוֹסֵט	емкость	15
לחלץ, להפיק, להוציא	достать, вынуть	אִיזְבְּלִין	извлечь	16
המהווה שיא, הטוב ביותר	наилучший, наибольший	רְקוֹרְדָּנִי	рекордный	17
תעשייתי, קשור לייצור	промышленный	פְּרוֹאִיזְבוֹדְסְטְבָּנִי	производственный	18
עור בהמה	кожа, мех	שְׁקוּרָה	шкура	19
חקיקתי		זְקוֹנֹדְטְלָנִי	законодательный	20

קן הירלואים של משה

Увидеть разницу между реальной покраской и тем, что лишь **отдаленно** напоминает эту мелаху, помогают три простых вопроса: «Что красят? Чем красят? И как красят?». → 21

שלוש שאלות פשוטות תעזורנה להבחין בין מלאכת צובע האמתית ובין מה שרק מזכיר קלות מלאכה זו: מה צובעים? במה צובעים? כיצד צובעים?

ВРЕМЯ ОБСУЖДЕНИЯ

הפסקה לדיון

Итак, покраска – это не просто изменение цвета. Существует масса случаев окрашивания, которые не имеют отношения к технологиям Мишкана.

Типичный пример такого исключения – это **подкрашивание пищевых** продуктов. Свекла, добавленная в салат, сделает его цвет интенсивно-розовым. В то же время, свекла используется здесь не как краситель, а как **ингредиент** с оригинальным вкусом. И значит, произошедшее изменение цвета относится не к технологиям покраски, а скорее к **кулинарному** искусству. → 22 23 24 25

Общее правило: если ключевым являются вкусовые качества пищи, а не ее цвет, то окрашивание пищи не относится к **тридцати девяти / 39** особым технологиям.

Особое значение Шабата не будет нарушено и в том случае, если: залить коричневую заварку чая в кипяток, добавить цветной **сироп** в стакан воды, обмакнуть мясо в ярко красный соус или намазать белое масло на черный хлеб. → 26

ובכן, מלאכת צובע — היא לא סתם שינוי של צבע. במקרים רבים למה שנראה כ"צביעה" אין שום קשר למלאכות המשכן.

דוגמא טיפוסית ליוצאים מן הכלל מסוג זה — היא צביעת מאכלים. הרי סלק, שנוסף לסלט, צובע את כולו בצבע ורוד חזק, אך עם זאת השימוש בסלק במקרה זה כלל לא נועד לצביעת הסלט, וכל המטרה כאן היא להוסיף את טעמו המקורי למרכיבי הסלט האחרים. פירושו של דבר, שינוי הצבע, לו היינו עדים, שייך לא לטכנולוגיות הצביעה, כי אם אל אמנות הבישול.

כלל אצבע: אם העיקר הוא טעם המזון, ולא צבעו, צביעת המאכל אינה נחשבת לאחת מל"ט המלאכות.

מהותה המיוחדת של שבת לא תופר גם במקרים של מזיגת תמצית התה החומה למים רותחים, הוספת סירופ בצבע מסוים לכוס מים, טבילת בשר ברוטב אדום חזק או מריחת חמאה לבנה על לחם שחור.

СЛОВАРИК

במקצת	здесь: слегка	אוטדלנו	отдаленно	21
צביעה, יצירת גוון	подкраска	פודקרשיבניה	подкрашивание	22
חומר צבע, צבען	красящее вещество	קרסיטל	краситель	23
מרכיב, יסוד	компонент, элемент	אינגרדיאנט	ингредиент	24
השייך לתחום הקולינריה	связанный с приготовлением пищи	קולינרני	кулинарный	25
תרכיז, סירופ	концентрированный раствор	סירופ	сироп	26

